

అష్టదశాబ్దే చీకట్లు ముసురుకుంటున్నాయి! బాడుగలు తోలటం ఆపి రిక్షాను తన గుడిసె వేపుకు మళ్ళించాడు రాముడు. వళ్ళంతా సలుపు తీస్తోంది. ఆ రోజు పగలంతా రిక్షా తొక్కేడు. బాడుగలుకూడా బాగానే దొరికేయి. ఇక గుడిసెకు వెళ్ళి రత్నాలు చేత వేడి నీళ్ళు పెట్టించుకొని స్నానం చేసి, సారా దుకాణానికి వెళ్ళి రెండు పొట్లాలు లాగించేస్తే ఆపైన అన్నం తిని హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకోవచ్చు!

రోజూ రాముడు చేసే పనే ఇది. ఒక్కమాట్లో చెప్పాలంటే ఆ సమయంలో సారా ముట్టుకోకపోతే రాముడికి కంటిమీద కునుకేరాదు!

రిక్షాను గుడిసె ముందు నిలబెట్టేడు రాముడు. అప్పటికే రత్నాలు యాంత్రికంగా తన పని తను ముగించింది. బక్కెట్ నిండా వేడి వేడి నీళ్ళు తోడి సిద్ధం చేసింది.

రాముడు హుషారుగా ఈల వేస్తూ స్నానం చేస్తున్నాడు. అలసిపోయిన వంటి మీద సలసలా కాగిన నీళ్ళు పడుతుంటే ఎంత హాయిగా వుందో!

స్నానం చెయ్యటం పూర్తయింది. వళ్ళు తుడుచుకొని బట్టలు కట్టుకున్నాడు. రత్నాలు కేసి నవ్వుతూ చూసి అక్కర్లేంది కదిలేడు. గుడిసె ముందే నిలబడి బయటికి వెళుతున్న రాముడికేసి దీనంగా చూస్తోంది రత్నాలు. ఆమెకు తెలుసు, రాముడు వెళుతోంది సారా దుకాణానికి!

దాల్లో రాముడు జేబులోంచి డబ్బు బయటికి తీసి లెక్కేసేడు. సరిగ్గా ముప్పై రూపాయలున్నాయి. డబ్బు జేబిలో పెట్టుకుని అక్కడే నిలబడి క్షణం సేపు తీవ్రంగా ఆలోచించేడు.

ప్రభుత్వం వారు సారా విషేధించేరు. ఇకమీదట ప్రభుత్వ సారా దొరకదు!

ఆ వార్త మొట్టమొదటిసారి విన్నప్పుడు ప్రభుత్వం మీద రాముడికి బోలెడు కోపం వచ్చింది. కానీ ఆ కోపం ఎంతోసేపు నిలవలేదు. రాముడికి మరో వార్త కూడా తెలిసింది.

పేద ప్రజల డబ్బునూ రక్త మాంసాలనూ పీల్చి పీల్చి చేస్తోన్న సారాను విషేధించి ప్రభుత్వం అదే పేద ప్రజలకు మరో రకం మద్దాన్ని అందిస్తుంది! దాన్ని మన దేశంలో తయారయ్యే విదేశీ మద్యం అంటారు. వాడుక భాషలో దాన్ని దొరల మందు అనొచ్చు!

రాముడికి ప్రభుత్వం మీద మళ్ళీ అభిమానం పొందింది. తొందరపడి ముందు ప్రభుత్వాన్ని కోపగించుకున్నందుకు సిగ్గుపడ్డాడు కూడా...

అప్పుడు రాముడికి మరో ఆలోచన వచ్చింది. సారా మర్చిపోయి ఇక మంచి దొరల మందుకు అలవాటు పడాలి కనక ఆపని ఈ రోజే చేస్తే? ఎట్లా జీవితం చాలా డబ్బుంది!

సారా కొట్టు దారి మార్చి రాముడు మహాత్మా బాబ్ అండ్ రెస్టారెంటు కేసి నడక సాగించేడు!

*** ** *

బార్లో ఓ మెత్తటి కుర్చీలో కూచున్న రాముడికి అదంతా మరో ప్రపంచంలా తోస్తోంది. రంగు రంగుల లైట్లు, పైన గిర్రున తిరుగుతూ శరీరానికి ఆహారం కలిస్తూ గాలి విసురుస్తూ పంకాలూ, ఇరిచ్చిన దొరబాబుల్లాంటి మనుషులూ...

మురికి సారాకొట్టు గుర్తొచ్చి చాలా కాలం తను కోలోయిన సాఫ్టు నిలువ రాముడికి తట్టింది. నొచ్చుకున్నాడు కూడా!

"ఏం కావాలి సార్?" బాబ్ కుర్రవాడు వినియంగా అడిగేడు.

ఇది కలా, నిజమా? ఎప్పుడూ 'ఒరేయ్ రిక్షా!' అన్న పిలుపు తప్ప ఈనాటి వరకూ రాముడ్ని ఎప్పుడూ "సార్!" అనిపిలవలేదు.

గర్భంగా కుర్రాడి వేపు చూస్తో-

"తక్కువ రకం ఏం ముందుంది?" అడిగేడు రాముడు. రాజ్యాధికారం అప్పడే అందిన రాజుకు మల్లే ఆనందపడిపోతో...

"గెర్ల మార్పు, బ్రాందీ... ముప్పై రూపాయలు" చెప్పేడా కుర్రాడు.

"ఇంకా తక్కువ రకం లేదా?"

ఆ కుర్రాడు రాముడికి తేలిగ్గా చూసేడు. వంకరగా నవ్వుతో-

"అదే సీపు ..." అన్నాడు.

అందిన ఆనందం అంతలోనే వెక్కిరించటం రాముడు సహించలేదు. అందుకే విస్పంకోచంగా "తీసుకురా..." అని చెప్పి విశ్రాంతిగా కుర్చీలో వేరిగిలపడి పైన తిరుగుతున్న స్నానం కేసి దీక్షగా చూస్తో కూచున్నాడు.

బదు నిమిషాల్లో బ్రాందీ సీసా వచ్చింది.

కుర్రాడే మూత తీసి గ్లాసులో కొద్దిగా వొంపేడు. అతడి చేతిలోంచి సీసా లాక్కొని రాముడే పూర్తిగా గ్లాసులో వొంపుకుని ఒకే ఒక్క విడతలో మందంతా తాగేసేడు.

కుర్రాడు రాముడు కేసి ఆశ్చర్యంగా చూసేడు. రాముడుజీబిలోంచి తన దగ్గరున్న ముప్పై రూపాయలు కుర్రాడికిచ్చి పంపించేడు.

జీబిలో డబ్బేం మిగల్లేదు. పుస్తకంతా ఒక్క సీసాకే పరిపోయింది.

రాముడికి జీవితం గురించి ఆలోచన ఆ క్షణంలోనే మొదలైంది. సారాతాగే అనుభవమే మంచిదనిపించింది. అదిబాగా కిక్కిచ్చేది. పైగా ఇరవై రూపాయలుచేతిలో పెట్టుకుని సారా కొట్టుకు వెళ్ళి రెండు పొట్లాలు తాగి రెండో మూడో చీకలు తీసేవాడు. అయినా ఇంకా చిల్లర డబ్బులుమిగిలేవి. ఇంటికి పోతూ పోతూ దాల్లో రత్నాలు కోసం మల్లెపూలు కూడా పట్టుకుపోయేవాడు.

తను తెచ్చిన మల్లెపూల కేసి రత్నాలు ఎంత మురిపెంగా చూసేదో...!

రాముడు భారంగా నిట్టూర్చేడు. శరీరం మీద అష్టదశాబ్దే చమట ముక్కలు మొలుస్తున్నాయి. బుర్ర వేగంగా పని చేస్తోంది. శరీరం తేలిక పడుతోంది.

సారాకు మల్లెనే ప్రభుత్వం చెప్పేటట్టు రోజూ దొరల మందు తాగాలంటే డబ్బు రాబడి పెంచుకోవాలి. అసలు తాగటం మానేస్తే అదివేరే విషయం. ఏ మందుదొరకక్కపోతే చేపేదేం లేదు. కానీ ప్రభుత్వం దొరల మందు పేద ప్రజలకు అందుబాటులో వుంది. ఇక తాగకుండా ఎలా?

దొరల మందే తాగాలి. డబ్బు రాబడి పెంచుకోవాలి. ఎలా? రిక్షా తొక్కేనే వచ్చే ఆదాయంతో అది సాధ్యం కాదు. ఆడవాళ్ళ పుస్తలే కాదు, ఎంక్రోవీమెంటు గుడిసెలు కూడా అమ్మాలి!

దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నాడు రాముడు. తాగిండుకు వచ్చేసోయే వాళ్ళను గమనిస్తో... అందరి మొహాల్లోనూ ఏదో దిగులూ, వివారం!

రాముడికి ఏదో గుర్తొచ్చి ఉతిక్కిపడ్డాడు. ఆ సమయంలో తనకు అది గుర్తొచ్చి రావడంతో తన బుర్రను తనే అభినందించేడు కూడా! కుర్చీలో సరుకొని కూచున్నాడు. ఆలోచనలుశరీరంపరంగా వస్తున్నాయి.

చాలా రోజుల క్రితం తన రిక్షాను ఎవరో వారం రోజులకు కంట్రాక్టు మాట్లాడుకుని రిక్షాలో ఏదో అమ్మవారి విగ్రహం పెట్టి ఊరంతా తిప్పేరు. ఆ విగ్రహానికి ఎక్కడో గుడి కట్టించాలంటూ భక్తుల్ని విరాళాలు అడిగేరు. డబ్బు దండిగానే వచ్చింది. వారం తర్వాత చివరి రోజు తన బాడుగ తన కిచ్చి వాళ్ళు చాలా డబ్బు మూటగట్టుకొని పోయేరు..

అది గుర్తుకు రావటంతోపాటు రాముడికి మరో ఆలోచన కూడా వచ్చింది. చేస్తేది

పేరు చెప్పే జనం విశ్వసిస్తారు. నిజమా కాదా అన్న ఆలోచన కూడా ఎవరికీ రాదు. అంచేత జనంలోని ఆ బలహీనతను అడ్డం పెట్టుకొని తమకూడా డబ్బు సంపాదించాలి!

ఊరి వెలుపల రాముడికి రెండు పెంట్ల ఇళ్ళ స్థలం వుంది. దాన్ని అమ్మేందుకు గతంలో ప్రయత్నం చేశాడు. కానీ కొనేందుకు ఎవరూ ముందుకు రాలేదు. ఒక రకంగా అది అమ్ముడు పోకపోవడం కూడా మంచిదే అయింది. ఇప్పుడా స్థలాన్ని, జనం బలహీనతనూ అడ్డం పెట్టుకొని డబ్బు

రాముడు ఊరి బయటన్న తన స్థలంలో గొయ్యి తవ్వటం పూర్తయింది. గడ్డపారను పక్కన పెట్టి చేతి వేళ్ళు విరుచుకుంటే చుట్టూ కలియచూశాడు.

ఇప్పటి వరకు తన పథకం సజావుగానే సాగింది. ఇక జరగాల్సిందంతా తెల్లవారే! రేపటి కార్యక్రమం కూడా ఎలాంటి అవాంఛనాలు లేకుండా సాగితే ఇక తను డబ్బు కోసం వెంపర్లాడే అవసరం వుండదు. రిక్షా తొక్కే పనే వుండదు. ఎవర్ని 'చేపి' అని అర్చించే అవసరమూ రాదు. ఇక తనకు కనక వర్షమే!

తీసుకున్నాడు. సంచీలో రెండు కిలోల సెన గలున్నాయి. వాటిని గోతిలోకి వొంపేడు. జీబిలోంచి అమ్మవారి విగ్రహం బయటికి తీసి దాన్ని కూడా గోతిలో వేసేడు.

ఇక ఆ గోతిని మట్టితో పూర్చి ఓ బిందెడునీళ్ళుపోసి వెల్లెచాలు. ప్రాద్దుటికల్లా గోతిలో పోసిన సెనగలు నాసి ఉబ్బుతాయి. దాంతోశవగల మీదున్న విగ్రహం మట్టిలోంచి పైకి పాడుచుకోస్తుంది.

సంఘం దృష్టిలో అమ్మవారు ఎలుస్తుంది! ఆ రోజు ఉదయం నింపి రాముడు వీధి

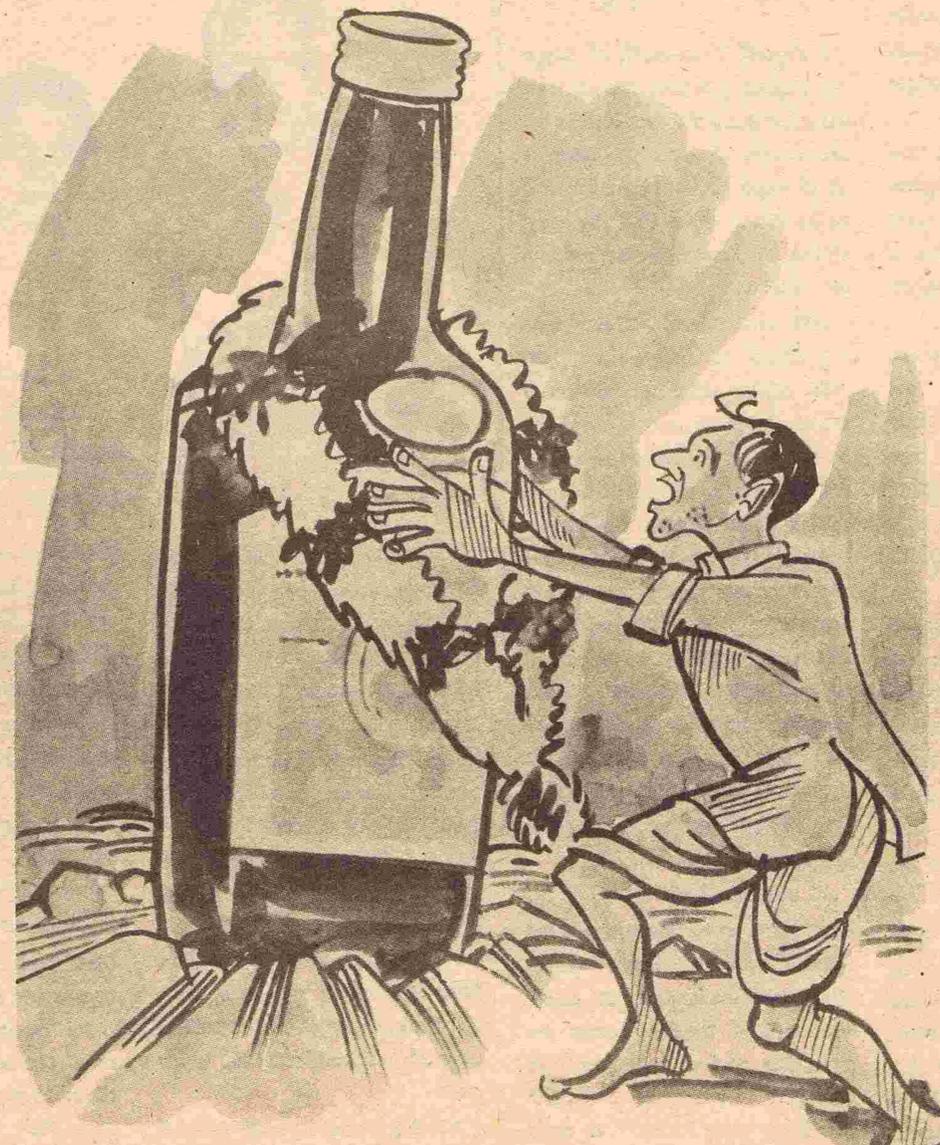
దొరల మందు - గోపరాజు నాగేశ్వరరావు

సంపాదించే పథకం రాముడి మెదళ్ళే అప్పటికే పూర్తిగా రూపుదిద్దుకుంది! ** ** *

ఆకాశంలోంచి మినుకు చుక్కల కొద్ది పాటి వెల్తురు తప్ప అంతా చీకటిగా వుంది.

తల్లెత్తి చూశాడు రాముడు. దూరంగా వున్న ఊళ్ళోంచి దీపాల వెల్తురు మసక మసకగా కనిపిస్తోంది. క్షణం సేపునిలబడి అలుపు తీర్చుకున్నాడు. కిందికి నంగి గొయ్యి పక్కనే నేల మీద వున్నసంచీని చేతిలోకి

కుళాయిల వెంట తిరిగేగా. కూలి పేటల్లో కలవారి వాడల్లో కూడా సంచారం చేసేడు. తనకు కలలో అమ్మవారు కనిపించిందనీ, ఊరి బయటన్న తన స్థలంలో వెలిసి లోకాన్ని ఉద్ధరిస్తానని చెప్పిందనీ, భక్తులు

ఈశ్వరం కథ

తన మహిమను చూడాలంటే ప్రార్థన ఆ స్థలం దగ్గరకి రమ్మని ఆదేశించింది అందరికీ చెప్పేడు.

వీధి కుళాయిల దగ్గర్లోంచి అవార్త వోటా ఆ వోటా ఊరంతా పాకింది. సాయంలామే రాముడు వేరుగా బజారు క్యూడా వెళ్ళి కావాలైన సరంజామా ఆండ్ కొన్నాడు. ఒక ఫుల్ బాటిలు దొరల మందు కూడా కొనుక్కొచ్చి రూపంగా ధాచేడు.

రాముడు తన రిక్షా తాకట్టు పెట్టినట్లు రత్నాలు క్యూడా తెలిపింది!

నీకటి పడగానే ఫుల్ బాటిల్ బయటికి తీసి సహం సీసా మందు అనూంతు తాగేడు. గడ్డపారా, ఇతర సామాగ్రి తీసుకొని మిగిలిన మందు సీసాను జాగ్రత్తగా సంచీలో దాచుకొని స్థలం చేరుకున్నాడు.

ఇక నీళ్ళు తెచ్చి పోసి గొయ్యి పూర్చా ప్రాద్దుట్టి భక్తులు సిద్ధమాతారు. వారికి కలిసి రావాలి.

రాముడు తాగిన మందు అప్పటికే పూర్తిగా దిగిపోయింది. సంచీలోంచి మిగిలిన మందు సీసా బయటికి తీసి తాగుతూనే నడిచేడు.

ఆ స్థలానికి కొంచెం దూరంలోనే స్మశాన వుంది. ఆ స్మశానం దగ్గర బావి వుంది. అక్కడ తాడూ బక్కెట్టు పుంటాయని రాముడికి తెలుసు!

సీసాలో మందంతా ఖాళీ అయింది బావికినే నడుస్తూ ఖాళీ సీసాను గిర్రున తీసి చీకట్లోకి బలంగా విసిరేశాడు రాముడు. ** ** *

తెల్లవారింది! అప్పటికే రాముడు నిద్రలేచి తలంట స్నానం చేశాడు. మొహం మీద నిఘోర రేకలు దిద్దుకున్నాడు. పాడవాటి బోట కూడా పెట్టుకున్నాడు!

భక్తులు రాముడి గుడిసె దగ్గరకి వస్తున్నారు. అంతా అనుకున్నట్లే జరుగుతోంది. ఉత్సాహం తట్టుకోలేక రాముడు తనలో తానే ఏవేవో భక్తి పాటలు ఆలపిస్తున్నాడు.

రాముడి గుడిసె ముందు క్రమంగా భక్తుల సంఖ్య ఎక్కువైంది.

"అమ్మవారి దర్శనం కోసం ఇంకా వందే..." ఎవరో అరిచేరు.

రాముడు కదిలేడు. భక్తుల వెంట చిరువ్వు నవ్వుతూ నడక సాగించేడు. బృందగానాలు మొదలయ్యాయి. మరో మూడు ఎవరో సామూహికంగా భజనలుచేస్తో నడకస్తున్నారు.

అరగంట నడక తర్వాత భక్త బృందం రాముడుతో సహా స్థలం దగ్గరకి చేరారు. స్థలం దగ్గర పడుతున్నప్పడే భక్తి పారవళ్ళంతా పూగిపోతూ ఉద్రిక్తం పట్టలేక భక్తులు ఒళ్ళనొకళ్ళు తోసుకుంటూ అందరూ స్థలం మధ్యకు వెళ్ళారు.

అక్కడ కనిపించిన దృశ్యం చూసి అందరి చేష్టులుడిగి శిలా ప్రతిమల్లా నిలబడిన యారు.

స్థలం మధ్యలో అందంగా తీర్చిదిద్ది ముగ్గుల మధ్య - సహంకోసం కుంకుమ అద్దిన విమ్మకాయల వెన్నగ్గా భూలోంకం ముసాతికి భాగం బయటికి పొడుచుకోచ్చి దొరల మందు సీసా దర్శనమిచ్చింది!

అప్పటికే జరిగిన పారపాటు రాముడు గ్రహించేడు. ఇక అక్కర్లేంది పరుగి లంఘించుకోక తప్పదనుకున్నాడు.

భక్త బృందం తేరుకుంది.

రాముడి కోసం చూసిన భక్త బృందం ఏకీ దూరంగా స్మశానం పక్క నింపి పంపి ఎగబట్టుకొని పారిపోతోన్న రాముడు కనిపించేడు.

గోతిలోపడ్డా మళ్ళీ తల్లెత్తి చూస్తోన్న దొరల మందు సీసా వెక్కిరించినట్టునిపించింది. బిక్క మొఖాలతో అందరూ నిరసంగా తిరుగుముఖం పట్టేరు.